

GIÁ BÁN	
ĐỒNG PHÁP	NGOẠI QUỐC
Một năm 6300	6300
Sáu tháng 3.60	3.60
Ba tháng 1.80	1.80

Mua báo phải trả tiền trước.
Thời hạn gửi báo M. TRẦN
ĐÌNH-PHIÊN-Al đang quảng cáo
việc riêng của thương nghị trước.

TIENG-DAN

CAI-HAM HUA CAI-HAM
HUENH - THUC - KUNG

CAI-HAM

TRUEN-DINH-PHIEN

LA VOIX DU PEUPLE

聲

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

民

BÁN QUẢN
Đường Đông-Ba, Huế
Giấy phép số 82
Giấy phép: TIENG-DAN - Hué

Nước nào không có
đảng thì nước ấy
chắc không thể còn
được (Vô đảng chi quốc
tất vong)

MỘT MỐI CẢM TƯƠNG ĐỐI VỚI VỤ ÁN VIỆT-NAM QUỐC-DÂN-ĐẢNG

Gần một năm nay, vì phong trào cách mạng Trung - hoa tiếp xúc tới tới một bên, mà trong vùng không - khí yên lặng ở xứ Đông - dương ta, bỗng lọt vào một luồng gió khủng hoảng: việc nhỏ không kể, những việc quan - hệ mà có ảnh hưởng rung động cả nhân tâm trong xứ thì vụ Hội Việt-Nam-Quốc-Dân-Đảng ở Bắc-kỳ. Vụ Hội - kin trong Nam thuộc dưới chánh quyền thuộc địa nên từ hồi phát hiện cho đến ngày tuyên án, nội dung thế nào, dư luận thế nào, các nhà ngôn luận thênh thang có đem những việc điều tra, cùng một ít ý kiến bày tỏ trên một tờ báo, nhân dân trong nước nhờ đó mà thấy được chân tướng ít nhiều. Đến như vụ V. N. Q. D. Đ. ở về miền thuộc dưới quyền chánh Bảo-hộ, về lối cai trị có khác trong Nam, những việc mà Tòa-án chưa xử, thì thuộc về việc bí-mật, mà các nhà ngôn - luận không được đề khởi mà bàn bạc câu gì. (Đều này tuy không có qui-luật như thế nhưng sự thực vẫn như vậy). Bởi thế nên từ vụ V. N. Q. D. Đ. phát xuất đến ngày nay chỉ nghe người bị bắt hàng trăm, nhà bị xét ngày một, lưới tội đang trói, mây mờ bủa dật, mà không ai rõ đầu đuôi gốc tích câu chuyện ra thế nào. Đó là dân nước Việt-Nam, đối với vụ này, trừ ra những kẻ lòng chết máu đông, tham tài lạc họa thì không kể, còn ngoài ra ai cũng óm một cái lòng kinh hoặc, mà đầu cho những người hái củi trong rừng, vãi chài dưới biển, tự xét trong mình trong sạch, mà tự nhiên cũng có một mối tự nguy, cứ ngồi trông cái màn hắc ám mau mau yểu hiếu. Thế mà nhón chân đứng ngóng, đương mắt ngồi trông, chỉ thấy một cái tên « vụ án V. N. Q. D. Đ. » mà thôi, ngoài ra mù mịt một mịt.

Nay cái màn hắc ám đã đổ toang ra rồi, những người bị cáo khai báo thế nào, quan tòa tra hỏi thế nào, cho đến cứ tình luận tới, kể những người nhẹ thế nào, công chúng đã có được dự xem mà các nhà báo cũng đã đăng chép; về phần các người bị án, oan khuất cũng không, cũng pháp luật có hiệp với công lý nhân đạo, hay là theo cách đặc biệt, thì người đương cuộc tự xét và công luận phán đoán, kỹ giá

không phải bàn, duy kể về đảng ngục ở xứ Đông dương, từ thuộc dưới quyền nước Pháp đến nay thì vụ án này cũng kể là một cái đảng ngục rất lớn. Trước khi nói đến vụ này, xin lược lược nói qua nghĩa chữ « đảng ».

Tiếng « đảng » hiện ngày nay đã thành tiếng ta mà nguồn gốc là chữ Tàu, đầu tiên thì gọi trong xóm ruộng cùng tộc thuộc, như hương đảng, tộc đảng v. v. thì chữ đảng đó cũng như tiếng xã, lý, ấp, phường (năm trăm nhà gọi là đảng) không có nghĩa tốt hay xấu. Theo lịch sử A-dông ta mà xét thì chữ đảng

xem như đảng Thanh-nghị đời Hán, đảng Thanh lưu đời Đường, đảng Nguyên học đời Tống, cho đến đảng Đồng-lâm phục xã đời Minh, bao nhiêu chánh nhân quân tử, mang một chữ đảng mà bị bọn quyền gian đè nén hãm dập cho đến cùng tội, nào biết đầu đảng vừa tên thì triều đại quân chủ ấy cũng theo mà sụp đổ sa hầm, không sao đứng giữ được. Từ đó mà người A-dông xem chữ đảng như một vật bất tường trong xã hội, cái tên còn lấy làm hủi, huống gì là cái thiệt, ấy theo A-dông ta, về thời đại đã qua mà chữ đảng có nghĩa xấu là thế.

Còn bên Âu - tây thì khác hẳn thế: từ thế kỷ 17, 18 đến nay, cái thuyết nhân quyền tự do, sóng tuôn sấm giẫy, lớp lớp quân chủ chuyên chế thu xếp gần hết, bất kỳ nước nào, nhân dân trong nước cũng đều rõ cái cuộc sinh tồn cạnh tranh trong cõi đời, không có hợp bầy, không có đoàn thể, thì không đứng chờ vờn chờ được; vì thế nên lập hội hợp đoàn thành cái lập quán, trong một nước gần như không nơi nào không có đảng không người nào không có đảng, trên từ chánh giới học

giới, dưới đến công xưởng thương trường, chia bè lập bạn để lo việc ích chung, không kể những nước suy hèn, nhờ có đảng họ đảng kia mà sau mới tự lập được, như đảng Thiếu niên nước Ý mà đầu cho những nước cường thịnh như nước Anh nước Pháp, trong nước cũng có đảng bảo thủ, cấp tiến, tả phái, hữu phái v. v., vận mạng trong nước cùng hạnh phúc trong nhân dân cơ sở vững bền, thường thương nhớ ở các đảng phái đó, đảng mạnh thì nước mạnh, đảng suy thì nước hèn, đảng với nước quan hệ nhau gần như không rời ra được.

Nói tóm một câu, ở A-dông ta ngày trước có câu: một chữ « đảng » mà làm cho nước phải trống không 萬一 字 空 人 之 國 mà bên Âu-tây ngày nay lại có câu: nước nào không có « đảng » thì nước ấy chắc không thể còn được 無黨之國必亡, xem hai câu đó thì ý nghĩa chữ đảng cùng tình thế công cuộc của nó, xưa nay đồng lấy khác nhau thế nào, ai cũng hiểu được.

Nước ta thuở nay theo lối chánh thể chuyên-chế, trừ quân-đảng ra thì đảng nào cũng xem như đảng trọng đảng cướp (mấy triệu đại tranh nhau, thành thì vua thua thì giặc, chứ nội dung không khác gì cả), nên quốc luật thì tự đảng là một điều nghiêm cấm, mà sĩ phu cũng lấy chữ đảng làm một vật gồm ghê.

ma phong khí tự do nhân quyền Âu tây lần lần truyền sang, gia dĩ nước Nhật là một nước đồng chủng đồng văn, nước Tàu là một nước làm thấy mình thuở nay, cũng hấp thụ cái không khí Âu tây mà đương giấy trước, đảng họ đảng kia, rầm rầm rột rột, trống giục bên tai, cứ rung trước mắt, làm cho người mình không ngồi yên được mà trong đám cát rời bồng có cái tên « đảng » mọc lên. Gần ba mươi năm nay, đảng này sụp xuống, đảng kia trỗi lên, kể trong bộ lịch sử nước nhà, thật có một cái vẻ mới lạ, ngấm ngấm cho đến ngày nay, lại có cái đảng V. N. Q. D. chưa nói nội dung thế nào, nghe đến cái tên thì những người hữu tâm, cũng phải nhận là một điều rất quan hệ vậy.

(Còn nữa)

Minh-viên

Ký này vì đảng vụ án Việt nam quốc dân đảng nên bất kể các mục Thời sự thường trong nước, Thời luận, Luận-dân, v. v. phải để lại, xin đọc-giá biết cho.

T. D.

VẬN-VĂN HỘI - ĐỒNG ĐỀ - HÌNH

ĐỌC-SỬ CẨM NGON
TIẾT THỜ NHẤT

Quyền dân với quyền nước
quan hệ nhau

Xét công pháp định nơi vận-quốc,
Tu cách nên một nước là gì?
Nhân dân nhất, thổ địa nhì,
Voi là quyền chủ, ấy thì có ba.
Thiếu một cái, thời là không nước,
Đất đai bỏ trôi, chủ quyền mất tron.
Lấy ba đều ấy bàn chung,
Nhân dân trọng nhất, lại không chỉ bằng.

Quyền chủ, cậy dân năng, dân đồ,
Đất đai, nhờ dân giữ, dân gìn.
Không dân thời có gì nên,
Đất đai bỏ trôi, chủ quyền mất tron.
Nhân dân còn, thời còn có nước,
Nhân dân vong, thời quốc cũng vong.

Dân sao là có là không?
Chữ dân thời lại gốc trong chữ quyền.

Dân sống lâu bởi quyền tôn trọng,
Dân không quyền dân sống được đâu!
Không quyền là ngựa là trâu,
Dân đã đến thế, nước đâu được còn!

(Còn nữa)

THƯỜNG THỨC NGHIÊN - CỨU CÁI CHẤT CÁM Ở TRONG GẠO

Chất này nay còn đang nghiên-cứu, song đã được hiệu quả rõ ràng, xin đem sự cứu-nghiệm kể ra sau này:

Nuôi gà vịt mà cho nó ăn gạo trắng thì trong hai tuần lễ hình thể càng ngày càng ốm mà rồi đến gầy, chết. Các nhà khảo nghiệm, đều đồng nhận như thế. Nay lấy cam hoặc gạo hạt (gạo đỏ, không đỏ, có chất cám nhiều) hay là bắp, đậu cũng được, cho những con gà, vịt bị ăn gạo trắng mà ốm đó, ăn thì không bao lâu mà mập lại như trước, lại càng mạnh hơn nữa. Về cái nguyên nhân đó, đầu tiên người ta đã cho gạo trắng để không cần thộn, nên có vị sinh trưởng sinh ra cái bệnh như thế. Sau khảo - sát kinh-nghiệm nhiều lần mới rõ là tại trong chất gạo trắng, thiếu hẳn một cái chất cần thiết về đường sinh-hoạt của động vật, nên sinh ra cái bệnh này. Vì thế người ta mới xét trong gạo trắng là thiếu cái chất gì, và nhân cái lẽ cho ăn cam thì vật ốm ấy lại được khỏe mạnh, người ta mới tìm được cam có hiệu mà trong gạo trắng thiếu cái chất đó, nên ăn mà sinh bệnh ốm v. v. Vì vậy mà cái chất cam thành ra một cái tư liệu đáng nghiên-cứu.

Trước hết người ta cho rằng gạo trắng mà lấy nước, rửa sạch thì cái hàm lượng « vô cơ thành phần » rất ít, nên con vật ăn lấy, và thiếu cái « vô cơ thành phần » đó nên phải gây ốm; song thử đem thử đem chất « vô cơ thành phần » mà phủ vào trong gạo trắng cấp 1 ở động-vật ăn, để chữa cái bệnh gây ốm đó, cũng không có hiệu quả gì. Bởi thế nên người ta lại nghĩ rằng trong « vô cơ thành phần » đó có một cái cách hóa hợp như định mà cần yếu. Xét trong cam thì hàm lượng có những chất lân, sắt, mien, moly, hợp thành một cái chất hóa hợp; cái vật hóa hợp đó, phải không đổi cái nguyên thái như khi còn ở trong cam, phủ vào trong gạo trắng, thì tự nhiên dự phòng được cái bệnh động vật bị ốm chết.

Hồi 11 giờ rưỡi đêm hôm 4 Jul-let Hội đồng Đề hình xử xong vụ hội kín « Việt-Nam-Quốc-Dân-Đảng » đã tuyên án như sau này:

Ông Đinh xuân Tụng, tức bốn Tụng, trắng án.

Ông Tr-văn-Sinh đối lĩnh, trắng án
Hai người này sẽ được tha ngay.

Xử vắng mặt:

Những ông Ng-thái-Học, Nguyễn khắc-Nhu tức sử Nhu, Dương-học-Đinh, đều 20 năm phạt giam (déten-tion), Ng-văn-Viên (Hà-nội) 15 năm phạt giam, Ng-văn-Viên (Bắc-ninh), Nguyễn-tướng-Loan, 10 năm phạt giam, Nguyễn-như-Y tức Ba Y, 5 năm phạt giam.

Những người có mặt

15 năm phạt giam:
Ông Phạm tuần-tài

10 năm phạt giam:

Những ông Hoàng - thục - Gi, Nguyễn-ngọc-Son, Lê-văn-Phúc, Trương-dân-Bảo, Ng-thế-Nghiệp, Đào khắc-Hung, Hoàng-Trắc.

5 năm phạt giam:

Những ông Ng-thái-Trắc, Hồ-văn-Mịch, Hoàng - phạm - Trần tức Nhượng-tống, Lê-xuân-Hy

5 năm tù

Những ông Ng-v-Năng, Tr-v-Môn, Đặng-xuân-Tiếp, Phạm-hữu-Phùng, Nguyễn-công-Hiệu, Hoàng-Hồ, Lê-văn-Chữ, Đoàn-mạnh-Chế, Trần văn-Bích tức ba Bích, Phạm duy-Kiều, Nguyễn-danh-Đời, Đặng-dinh-Phượng, Ng-văn-Đàm, Lê-thành-Vị, Trương-văn-Tấn, Ng-văn-Kịch, Đoàn khắc-Tiếp tức Phó-Tiếp, Ng-văn-Khoa, Đào-danh-Hội, Đào-viết

Chuyên, Trần ngôn Long, tức gián Long, Đặng ngọc Như, Nguyễn khánh Hoàn, Nguyễn trọng Phú, Trần bình Kim, Phùng văn Đệ, Nguyễn đình Đóa.

2 năm tù

Những ông Hoàng văn Đào tức Mỹ hữu Đào, Chữ văn Phái, Vũ tá Chữ, Ng-văn-Nghị, Nguyễn văn Cường, Phạm liên Hòa, Lê-chính-Đang, Ng-v-Tôn, Lê-huy-Châu, Mai-ngọc-Thiếu tức Sâm, Phạm-minh-Đức.

5 năm tù án treo

Những ông Chu-diêm-Bạch, Phạm hữu-Chính, Phạm-liêm-tức-tư-Tiêm, Đặng-dinh-Điền tức Hào-Điền.

2 năm tù án treo

Những ông Nguyễn văn Loan, Ng-triệu-Luật, Ng-kim-Ngư, Vũ-lộc-Hựu, Trần-xuân-Như-ông, Lê-văn-Nguyễn, Đặng-minh-Phụng, Lê-dức-Phong, Lưu-bá-Dung, Phạm-hữu-Như, Ngô-văn-Triển tức Trắc-Khê, Đinh-thủ-Huy, Lê-văn-Tôn, Nguyễn-từ-Hoàng, Nguyễn-văn-Tâm, Vũ-văn-Chính, Nguyễn-dức-Phượng, Ngô-thúc-Địch, Nguyễn-huy-Phuyền, Nguyễn-hữu-Đại, Lê-dức-Vọng, Ngô-dức-Hình.

Những người được hưởng án treo khi được tha ra về lại phải 5 năm quản thúc

Những người bị kết án mà không được hưởng án treo, đều xin chống án lên Hội - đồng Bảo hộ. Còn những người bị kết án mà được hưởng án treo, đều không chống án; duy chỉ có ông Phạm hữu-Chính phải 5 năm tù án treo là xin chống án mà thôi.

(Lược trích T. N. D. H.)

TIN TRUNG-HOA

Lý-lê-Thâm vẫn bị giam
(Tin ngày 20 tháng 6)

Về đội Thương-sơn tuy đã triệt, nhưng Lý-lê-Thâm chưa được thả. Tại Nhị-trung toàn-chức có thảo-luận vấn-đề khởi phục tự do cho Lý, các ủy-viên cho rằng thời cơ chưa đến.

Diễn-lịch-Sơn ủy khước cầu toàn
Việc chiến tranh Phòng Thương đã gây nên từ hai tháng nay mà hai bên vẫn chưa tiếp xúc chính thức, đều ấy là vì có Diêm-tích-Sơn đứng giữa. Hiện trong thời-cực này, nên làm cho chúng ta chú ý nhất là Diêm-tích-Sơn Phòng mà muốn đánh Tướng thì phải có liên lạc với Diêm (trước kia truyền rằng Phòng đánh Sơn-tây trước, đây ý đều không xuất tự bọn phản tuyên truyền Phòng thì công là cái thủ-đoạn ly gián của Tướng) Tướng muốn đánh Phòng thì cũng không thể không cần Diêm giúp sức. Song theo sự thực Diêm vẫn không có thể tuyệt đối liên Phòng mà không Tướng, cũng không thể tuyệt đối liên Tướng mà không Phòng. Tướng đã đánh đi phát Quê, lại đánh đi Phòng, khi đã đánh đi Phòng được rồi thì sao? Tại địa vị Diêm không khởi không sinh lo sợ. Nếu Diêm liên Phòng đi đánh Tướng thì sự quan Ninh và quân Phòng vào Sơn-tây trước, Phòng chưa mất mà Diêm đã bị đi trước rồi Diêm đứng vào cái địa vị liên-thoái lưỡng nan, thì phải theo cách ấy hoặc cầu toàn vậy. Đã liên Phòng mà không liên Tướng đi không kháng Tướng thì cũng không kháng Phòng, cái mục đích duy nhất của Diêm là: 1) duy trì cái thế lực của Phòng để được tồn tại để bảo tồn quân (thế) 2) ngăn chừa quân Phòng khỏi vào cứu quân để giữ gìn địa bàn Bắc-binh và Tân-lân cho vững. -- Diêm mà một Phòng đến Sơn-tây, tự tin họ đi, cũng là để Bắc-binh để ý Tướng, những việc ấy đều là mưu cho hoàn thành được cái mục đích của mình vậy.

(Dịch Quân báo)

HỘI-ĐỒNG ĐỀ-HÌNH

Xúc vụ

VIỆT-NAM QUỐC-DÂN-ĐẢNG

CUỘC THẨM ÁN

(Tiếp theo)

Đến lượt M. Lê-thành-Vỹ 21 tuổi ở Hanoi.

Quan tòa hỏi về việc V. N. Q. D. và Việt-nam khách-sạn. thì ông đáp:

— Tôi không có chân trong V. N. Q. D. Tôi chỉ có đưa cho Mỹ-hào 2000p00 thôi. Còn những giấy mà bảo là có chữ của tôi, khi hỏi lần đầu không đưa tôi xem có phải thật chữ tôi không. Xin quan tòa cho đòi những người có chân trong V. N. Q. D. ra làm chứng để xem tôi có chân trong V. N. Q. D. không? họ có dám nhận tôi là đảng viên của V. N. Q. D. không?

Đến lượt M. Ng-thái-Chá, 29 tuổi, thư ký ở Lạc-lô, nhà ở Hanoi.

Ông cãi lại lời của quan Tòa mà nói:

— Không, tôi không phải là đảng viên trong V. N. Q. D. Tôi làm thư ký không có tài làm việc chính trị, tôi không có tài làm việc chính trị. Và lại nước Pháp có nhiều thế lực, nào phi cơ, nào chiến hạm, nào súng ống không có, binh pháp không tương mà các quan nói rằng chúng tôi muốn đánh đuổi người Pháp ra ngoài xứ này thật là không đúng. Từ giấy mà các viên thám tử bắt tại nhà tôi, là tờ bắt được ở ngoài phố, viết những chữ rất cẩu, vì tôi xem không hiểu, nên tôi muốn giữ lấy để xem tờ giấy ấy là tờ giấy gì. Hội đồng họp ở nhà tôi cũng không có. Những người trong V. N. Q. D. cũng không khai cho tôi biết.

Tôi thật không có chân trong V. N. Q. D., xin các quan xét kỹ cho.

Xin hội đồng cho một trạng sư cãi cho tôi.

Đến lượt M. Trần-bá-Bích, 33 tuổi, làm ruộng ở Hưng-yên.

— Tôi không có chân trong hội V. N. Q. D. mà cũng không làm chức thủ quỹ chi bộ Thủy lợi. Tôi có quen biết Tô-Chế, Tô-Chế rủ tôi quyền tiền làm trưởng học. Tôi có nhân quyền, nhưng sáu biệt là bị lừa nên tôi thôi. Còn như Ba-Liên là người ở đầu và là người thế nào, thì tôi không quen biết. Tôi thật là người vô tội, xin các quan minh xét.

Đến lượt M. Đình-xuân-Tùng, 29 tuổi ở Phú-lạng-thương.

— Tôi không phải là đảng viên của V. N. Q. D. Tôi là một tên dân trung thành với C. In-phi Pháp. Hồi trước tôi đã có giúp việc nhà nước, tìm xác những người mà Địch quang Chiêu giết, nên mấy ông quan Annam thù tôi, vu cho tôi có ý phản đối Chính-phủ Pháp. Tôi cho bọn V. N. Q. D. là bọn làm bậy, chưa hợp với trình độ dân trí ngày nay. Tôi

được tin có chữ bộ đảng ở Phú-lạng-thương, tôi cũng đã có nhờ ông chủ bút một tờ nhật trình Pháp công kích, nhưng không biết ngài có nói đến việc ấy không. Mấy ông quan An-nam thù tôi, vu khống cho tôi rồi bắt ép nhiều người vu khống cho tôi. Xin các quan minh xét.

Đến lượt M. Đào-khắc-Hàng.

— Anh là đảng viên trong V. N. Q. D. Mấy viên thanh tra mật thám đến khám nhà anh đã bắt được nhiều giấy mà quan trọng. Thế mà anh vẫn chối, anh vẫn giả nhời ra cách ngăn ngừa.

Anh làm nhiều bài thơ chan chứa những lòng ái quốc.

Trong quyền sở tay của anh có biên chép nhiều việc về binh pháp như là Phi-Hồ ở Quảng-tây có 5.000 quân, Phi-Phụng có 4.000. Chúng có đã rành rành ra đây mà anh vẫn chối nới gì. Anh còn muốn nói gì nữa không?

— Tôi không phải là đảng viên của V. N. Q. D. Tôi làm thơ ca để khi buồn, khi rảnh việc ngâm vịnh mà thôi. Tôi là nỗi lòng ái quốc của tôi trong thơ ca để ngâm vịnh, không phải là cái tội của tôi. Người ta ai cũng có lòng ái quốc. Còn như những tài liệu mà tôi chép trong quyển sổ tay của tôi về Phi-Hồ, với Phi-Phụng ở Quảng-tây là cái tài liệu tôi muốn giữ lấy để định soạn một quyển tiểu thuyết. Tôi là người vô tội, vì không có chân trong V. N. Q. D. và chỉ có làm thơ ca để giải sầu mà thôi, xin các quan minh xét mà tha cho tôi.

Đến lượt M. Vũ-dức-Thiều?

— Tôi là người vô tội, vì không có chân trong V. N. Q. D. Tôi không quen biết Ng-thái-Học và Hồ-văn-Mịch. Tôi không lập chi bộ ở Lao-kay. Tôi oan xin các quan minh xét.

Đến lượt M. Đặng đình Điền, tức Hào Điền 63 tuổi, diên chủ ở Thái bình.

— Ông là đảng viên trong V. N. Q. D. Ông là trưởng bộ chi bộ Thái bình. Hội đồng V. N. Q. D. đã họp nhiều lần ở nhà ông. Ông đã bỏ ra 500 bạc để giúp vào việc lập ra Việt Nam khách sạn. Ông thường giao thiệp với tổng bộ ở Hanoi. Ông là một người trong những người chủ động V. N. Q. D. Ông đã vào Huế giao thiệp với cụ Phan bội Châu. Ông đã chơi thuyền với cụ Phan bội Châu trên mặt sông Hương ở Huế. Ông đã đi cụ Phan bội Châu bốn chục bạc. Ông đã vận động được nhiều người vào trong đảng này.

Ông đã bàn về việc mở Việt Nam khách sạn. Ông đã đưa tôi đi nghỉ tổng bộ. Nhờ cái danh hiệu ông mà V. N. Q. D. có thêm thế lực. Chúng đã rành rành ra đó, ông còn muốn nói gì nữa không?

— Trong hai năm nay, có người đến nhà tôi rủ tôi làm việc chính

trị, nhưng tôi không nhận, vì tôi già yếu. Và lại mất tài lại kém. Con tôi cũng không có tài làm việc chính trị nên đã từ chối. Còn như việc bảo rằng hội đồng chi bộ V. N. Q. D. đã họp ở nhà tôi nhiều lần thì không có. Tôi xin nói là tôi không đo dinh đáng gì vào việc chính trị cả.

— Ông có bằng lòng để trạng sư Piton cãi cho ông?

— Có, tôi bằng lòng.

Đến lượt M. Ng-dức-Phượng, 28 tuổi, làm thư ký ở Lạng sơn.

Ông này không n'ang gì cả.

Đến lượt M. Trần v Chính làm thư ký tòa sứ Thái bình.

Ông này không nhận mình là đảng viên của V. N. Q. D.

Đến lượt M. Hoàng Trác, 23 tuổi, buôn bán ở Nam định.

— Anh là đảng viên V. N. Q. D. Anh thuộc về chi bộ Nam định. Chính Nguyễn-Tổng rủ anh vào đảng. Khi khám xét trong nhà anh thì bắt được một quyển sổ tay, trong có những ngày họp hội-đồng của chi bộ, tổng bộ.

Anh đã giao thiệp với Chủ ở Viêng-tiane để lập chi bộ ở bên ấy yêu cầu. Anh đã xin tổng bộ đặt ra một đội ám sát. Anh đã nhiều lần chối, nhưng có đủ chứng cứ để khép tội anh. Anh còn muốn nói gì?

— Tôi không có chân trong V. N. Q. D.

Những người trong sổ Mật thám đánh tôi dựa trên lời phải nhận. Đến khi quan Dự thẩm hỏi tôi, tôi cũng tưởng là sổ Mật thám thứ hai. Tôi có xin khai lại nhưng không được, tôi đành thôi, vì sợ bị đánh lần nữa. Xin các quan nên lấy lòng quang minh chính trực mà minh xét cho.

Đến lượt M. Đoàn v Chí, 46 tuổi, làm ruộng ở Hưng-yên.

Ông này nói rằng có vào V. N. Q. D. là vì tưởng rằng đó là một hội buôn.

Mười hai giờ tòa giải tán, ba giờ rưỡi chiều tòa lại họp.

Đến lượt M. Lê v Phúc, 19 tuổi, ở số nhà 116 phố Phúc kiến, Hanoi.

— Anh là đảng viên V. N. Q. D. Anh chối, nhưng tôi thừa biết anh là một tay cò động rất háng hái. Trước anh ở phố Phúc kiến, sau anh lại ở phố Phạm Tuấn Tài, Hồ văn Mich, Ng. thế Nghiệp. Anh có ở trong ban trị sự lâm thời, anh được đi cò động trong các tỉnh Thái bình, Nam định. Sau anh được hẳn làm phó hội trưởng tổng bộ. Anh là một người trong những người sáng lập ra Quốc dân đảng. Trong khi anh ở ngục thất, anh tìm cách thông tin với hội trưởng.

— Tôi nhận là tôi có chân trong V. N. Q. D. và có chân trong tổng bộ, nhưng tôi chỉ làm có ít lâu mà thôi, tôi dám cam đoan rằng tôi không làm sự gì rồi cuộc trị an cả, tôi để cho thầy kiện Bonna biện hộ.

Đến lượt M. Hồ văn Mich, cựu sinh viên cao đẳng, quán ở Ninh giang (Hải dương).

— Anh là đảng viên V. N. Q. D. Anh là đảng viên trọng yếu. Anh thanh tra các chi bộ ở Lao kay. Anh sang Siam, và vào Nam kỳ để tuyên truyền chủ nghĩa. Anh có dự lễ kỷ niệm Phạm hồng Thái ở Nông khai (Siam). Anh có đi dự những buổi khai đại hội đồng, nhưng anh không nhận là anh có chân trong tổng bộ. Anh nói rằng V. N. Q. D. là một đảng hòa bình, không làm sự gì bạo động cả, chỉ lo mở mang dân đức, dân trí, dưới quyền pháp Chính phủ Bảo hộ, để một ngày kia yêu cầu cho nước Việt nam được tự trị. Anh lại bảo anh là một người thường hội viên và anh chỉ biết yêu nước là bổn phận của mọi người trong quốc dân.

— Quan lớn nói đúng cả, tôi xin để thầy kiện Bonna cãi hộ.

Đến lượt M. Phú v Tàu, 25 tuổi, Giáo học Phủ cư, Thái bình.

Ông này xin để thầy kiện Bonna cãi hộ.

Đến lượt M. Dương v Phát, 29 tuổi, giáo học Vĩnh yên.

Ông này nói không biết V. N. Q. D. là gì, xin để thầy kiện Bonna cãi hộ.

Đến lượt M. Lê v Phong, 24 tuổi, giáo học Tiên hưng, Thái bình.

— Anh là đảng viên V. N. Q. D. Anh có chân trong chi bộ Tiên hưng. Anh giúp cho hội 3 chức học. Anh được hẳn làm thanh tra của đảng ở Hưng yên và dự vào Hội đồng hàng tỉnh. Anh có đi lại với Hào Điền để luận bàn việc đảng. Anh có đi họp kỳ đại hội đồng ở Tổng bộ ngày 14 tháng 10 và ngày 29 tháng chạp năm 1928.

— Tôi không vào đảng V. N. Q. D. Tôi có chứng cứ rõ ràng như sau này. 1) Tôi bị tên Ng liên Mật vu cáo cho tôi; 2) Những ngày 10 họp hội đồng là những ngày dạy học, tôi phải ở trường, đi dự hội làm sao được; 3) Ngày 25 tháng chạp, tôi đau mắt phải nằm nhà thương 15 ngày mới một tiếng mới khỏi, tôi đi dự hội thế nào được. Tôi có quen M. Hào Điền, nhưng chẳng qua nhân dịp tình cờ mà quen nhau thôi.

Đến lượt M. Lê văn Nguyễn, 22 tuổi, giáo học.

Ông này nhận là đảng viên của V. N. Q. D. và xin để thầy kiện Bonna cãi hộ.

Đến lượt M. Phạm v Tiêm, tức Tư Tiêm, tức Nam tổng, 32 tuổi ở Yên mô, Ninh bình.

— Anh là đảng viên V. N. Q. D. Anh ở chi bộ Yên mô, tỉnh bộ Ninh bình. Anh lại có chân trong viện Giám sát. Lúc đầu anh chối, nhưng sau anh nhận cả. Anh đi sang Xiêm với Mich và Sơn, anh có dự vào lễ kỷ niệm Phạm hồng Thái ở Nông khai và anh có đọc chúc văn trong dịp ấy. Anh lại có gặp, liền trong hội lập V. N. khách sạn. Anh chối anh không đi dự đại hội đồng, còn anh đã thừa nhận hội cả.

— V. N. Q. D. là chủ nghĩa hòa bình, mục đích cốt để nâng cao trình độ cho nước Việt Nam. Tôi chẳng qua là một hội viên

thường mà thôi. Tôi có qua Xiêm thật, nhưng không phải tôi đem Sơn và Mich đi. Tôi đi dự lễ kỷ niệm Phạm hồng Thái là nhân dịp gặp ngày lễ ấy, chứ không phải mục đích tôi sang để dự lễ ấy đâu. Còn tôi đọc chúc văn là anh em bạn bảo tôi đọc.

Đến lượt M. Ng. ngọc Sơn, 27 tuổi, bán sơn, quán ở Gia-lâm.

— Anh là một tay chủ động trong hội V. N. Q. D. Trước anh lập một hiệu bán sơn ở đây, sau anh lại sang Viêng-tiane lập một hiệu buôn khác, anh bảo với Ng. thái học lập ra Quốc dân đảng từ năm 1927, anh lại chơi nhà Tô-Chế để cò động. Anh sang Xiêm khuyến các người kiều dân An-nam lên nhập đảng nhưng họ từ chối, đã có chân trong hội Đệ tam quốc tế bên Nga. Anh giữ về Nam kỳ lập chi bộ ở Biên hòa. Anh đi du lịch tiền lộ phi do hội đảng cấp cho cả.

— Tôi đã trả lời trong tờ khai, bây giờ tôi chỉ nói những sự quan trọng mà thôi. Tôi là thường hội viên. Tôi có đến nói truyện với Ng. thái học, nhưng chúng tôi chỉ nói về chuyện buôn bán. Không phải là tôi sang lập ra hội đảng, lúc bấy giờ tôi còn ở Pháp, Hội đảng có sai tôi sang Viêng-tiane lập nhà bán sơn, tôi phải đi, vì ở bên này tôi làm không đủ ăn, mặt thám canh giữ tôi rất quá. Hội đảng lại sai tôi sang Xiêm để xét tình hình bọn kiều dân Việt Nam bên ấy, nên đi gặp lễ kỷ niệm Phạm hồng Thái tôi có đi dự lễ. Tôi phục cái lòng ái quốc của Phạm hồng Thái chứ tôi không biểu đồng tình sự hành động của anh ta. Tôi theo gương sáng bài vì nhân của nước Pháp. Sau khi tôi gặp về Nam kỳ, Hồ văn Mich bị đàn tội phải trốn nom thuốc thang cho anh ta hơn 3 tháng, nên tôi không làm gì được. Ông bảo tôi giao thiệp với Nguyễn an Ninh, nguyên sự thực có thể này: Tôi gặp ông Ninh ở một nhà khách sạn, tôi có nói chuyện thường với ông ta, không bàn gì đến chính trị cả. Tôi có đến thăm ông Tô Kiên và ông Trần ngọc Phú, vì hai ông ấy là bác danh nhân.

Ở Đông Pháp có hai tòa án, một tòa án xử người Pháp, một tòa án xử người Nam. Nhà nước muốn cho chính sách Pháp Việt để huân được thực hành ở xứ này, xin lấy luật nước Pháp mà xét xử chúng tôi.

Đến lượt M. Trương dân-Bảo, 21 tuổi, thư ký Việt - Nam khách sạn.

— Anh là đại biểu chi bộ Hải-phong và là thủ quỹ tại chi bộ Hanoi. Hồi tháng Février 1929 anh thay Mỹ-hào làm quản-lý Việt-Nam vì thế mà bị chức Hội - học ở tòa Đốc-lý Hải-phong về mà làm việc cho Quốc dân đảng ở Hanoi.

Khi khám nhà anh có bắt được hộp phiến giấy cho Ng. ngọc-Sơn và Hồ-văn-Mịch ở Nam-kỳ.

Khi họp hội đồng ở nhà Hoàng-thúc-Gi, chính tay anh có làm việc và viết tờ trình về việc tài chính trong đảng. Khi tổ chức tổng bộ, anh được cử làm thủ quỹ.

— Tuy tôi ít học thức, nhưng tôi cũng hiểu ba chữ tự do, bình đẳng và bác ái của nước Pháp; tôi muốn đem tư tưởng ấy ra truyền bá cho quốc dân. Tôi giữ chủ nghĩa rất hòa bình, không bạo lực tôi bạo động cả. Một nước mà còn yếu hèn như nước tôi, thì tôi lấy thế lực gì mà chống cự lại với Chính phủ bảo hộ được? Và lại cuộc cách mạng là do dân chúng gây nên, khi dân chúng bị áp bức thì phong trào cách mệnh tự khắc nổi lên, có ai có động được. Nhưng về việc V. N. Q. D. thì tôi không phải đảng viên tôi chỉ làm thư ký ở Việt - Nam khách sạn để kiếm tiền sinh nhai.

Đến lượt M. Ng-thế-Nghiệp, 21 tuổi, học sinh ở Hanoi.

— Anh là một tay chủ động trong V. N. Q. D. Anh là một người đi tuyên truyền chủ nghĩa đảng ở Thái-bình, Thanh-hóa và Vinh. Anh đã lập được một chi bộ ở Ô-m, có 15 đảng viên. Anh nói rằng ở xứ này có hai đảng: đảng Quốc dân và đảng Cộng sản. Anh đã giao cho đảng 15000. Anh với Hoàng-văn-Tùng, Lê-văn-Phúc đi khắp các tỉnh ở Bắc - kỳ tuyên truyền chủ nghĩa nhất là tỉnh Lạng - sơn và Tuyên-quang. Anh được tổng bộ cử làm thư trưởng ban hành chính. Anh đã xin lập ra ban an sát, rồi được làm trưởng ban hành chính. Anh đã có dính dáng vào việc định ám sát quan Toàn quyền Pasquier. Anh đã vận động để làm rối việc trị an trong xứ này.

— Tôi đã trình tình mọi lẽ về những việc quan trọng nói vừa rồi. Nay tôi chỉ nói thêm rằng tình cách V. N. Q. D. là vô bạo động. Xin quan lớn lấy việc lập thành đảng này mà xét, thì biết rằng lời tôi nói là đúng.

1. Đảng viên một trăm người thì 99 người làm việc các công sở. Toàn là những người trung thành với Chính phủ Pháp, và những người ưa sự hòa bình.

2. -- V. N. Q. D. mà thành lập được là bởi vì ông trao trong thủ quỹ, chứ không phải là công cuộc của một vài người. Đảng này thành lập là sau cuộc Âu-châu đại chiến. Mục đích đảng này là muốn nâng cao trí thức dân binh dân rồi vào đảng công Chính phủ Pháp yêu cầu tự trị. Nói tóm lại thật là cái mục đích hòa bình.

3. -- V. N. Q. D. vận động về chính trị một cách ôn hòa để làm lợi cho nước, không ưa bạo

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ

JOB

DẦU KHUYNH - DIỆP

Ở các nơi, nhiều Ngài đã tin cho chúng tôi biết rằng ngoài các chứng chúng tôi đã kể trong cáo-bạch, thì dầu Khuynh-Diệp dùng còn được nhiều công hiệu nữa trong khi sản hậu, thổ tả, đau răng, bị thủ độc cắn (chó, rắn, rít, bò - cạp, cá trích). Trâu bò kéo cày, kéo xe cật cõ, thả vật sỏi bụng xức và cho uống dầu K. D. lành ngay.

Ngài nào nghiệm còn thêm được chứng gì nữa, cũng xin tin cho chúng tôi biết, để chúng tôi còn phục - nghiệm lại kỹ càng; quả hay, chúng tôi mới bá cáo cho bà con biết. Có M. Nguyễn-kính-Chi, médecin Indochinois, chuyên về mặt thi-nghệ-m. Hai anh em chúng tôi, chung nhau làm việc, chỉ lo một điều là hết sức cần-thận.

VIÊN-ĐỀ — distillateur, ĐỒNG - HỚI

CREDIT FONCIER DE L'INDOCHINE

(ĐỒNG-PHÁP-DỊA-ỐC-NGÂN-HÀNG)

Cho vay

Cầm nhà đất
Cầm đồn điền
Làm nhà
Tậu nhà tậu đồn điền

Giá góp từng tháng sát gốc lãi, như góp họ giá từng năm, từ MỘT đến NĂM năm

1. Rất nhẹ - Cách giá dễ dàng.
2. Rất lợi về các khoản nhà giá tính rất hạ

XIN HỒI THẺ LẠI TẠI:

HANOI - Hội Sở Bán Hội 89 phố Francis Garnier
TOURANE - Mairie PHAN-CAO-ĐOÀN,
Lục-Sự kiêm Quản-Lý Văn Khố tại Tòa Án

đồng V. N. Q. D. Đ. đã ngăn ngừa việc định âm sát quan Toàn quyền, về cách mệnh ở Monca và ở Cao-bang. Về hồi mong hai tháng chín năm ngoái có một đảng viên yêu cầu ở đồng bộ nên tìm một nơi để đức súng ống, bị tổng bộ bác đi.

Nhớ anh nói là đúng.

Tổng bộ mới lại bắt anh vũ bị mà tổng bộ cũ đã đặt ra. Trong V. N. Q. D. Đ. các đảng viên đều bình đẳng cả, không có ai là đầu đảng. Cuộc cách mạng nước Nga dùng vũ lực, cuộc cách mạng của đảng chúng tôi lấy sự ôn hòa làm mục đích.

Đảng các anh đã định dựng một xưởng đúc súng và lập một ban âm sát kia mà.

Đảng chúng tôi đã bãi bỏ cái chương trình bạo động. Còn như cái chương trình hành động không phải tôi đã làm ra, chính là công việc của tất cả các đảng viên. Chúng tôi đã in thạch bản chương trình ấy rồi gửi cho các đảng viên để hỏi ý kiến. Ở trong đảng chúng tôi các đảng viên đều bình đẳng cả.

Anh có giao thông với Phi-Long và Phi-Hồ ở Quảng Tây không?

Tôi đã bãi bỏ cái dự định ấy đi. Đảng chúng tôi không bàn đến việc âm sát quan Toàn quyền Pasquier bao giờ, vì cái chính sách không phải là một cá nhân làm ra, mà làm theo cái luật pháp lập ra ở trong xứ.

Đến lượt Chu diêm Bình, 37 tuổi, quán ở Nam định.

— Anh là đảng viên trong V. N. Q. D. Đ. Anh được mệnh lệnh đảng cử anh sang Tàu thương thuyết với Phi-Long, Phi-Hồ để cứu viện, Phi-Long định giúp cho anh 7000 quân, Phi-Hồ 5000 quân. Khi anh giờ về, anh làm biên bản trình đảng. Anh lại đem hai người Thổ vào đảng để dẫn lối cho những người muốn sang Tàu.

— Thừa quan chánh hội đồng không đúng. Tôi không làm cách mệnh, vì tôi đã có tuổi và không có tiền.

— Thế anh lên Thất-khê làm gì?

— Tôi lên Thất-khê đòi nợ.

Đến lượt M. Hoàng-phạm-Trần tức Nhượng-Tổng 22 tuổi, làm nhất triện, quán ở Phi-lý.

— Trước anh thu nhận hết, sau anh lại phản cung, nhưng đầu thế nào mặc lòng. Chính-phủ cũng biết anh là yếu nhân trong V. N. Q. D. Đ. Giấy má bắt được tại nhà anh đủ chứng cứ rành rành, anh là một

người bài Pháp. Về năm 1926 anh cùng Phạm-tuấn-Tài lập nên Nam-đồng-thư-xã, làm những sách truyền bá tư tưởng cách-mệnh. Anh lại làm truyền đơn giao cho Trúc-Khuê đi phân phát. Anh giao-thiệp với những giáo học bị tình nghi ở Nam-kỳ. Sự cử động quân lính ở Bắc-ninh làm cho anh thêm hăng hái. Anh có chân trong chỉ bộ đầu nhất của V. N. Q. D. Đ. Anh lại dịch những sách tư tưởng bài Pháp.

Tôi có chân ở trong V. N. Q. D. Đ. tôi có trước thuật nhiều sách vở, nhưng những sách tôi làm đều dùng với chỉ dụ định quyền ngôn luận trong xứ, đến khi ông Phạm-tuấn-Tài dời đi Tuyên-quang thì tôi không làm việc ở Nam-đồng-thư-xã nữa. Tôi có cùng Mịch với Sơn lập ra chỉ bộ V. N. Q. D. Đ. nhưng không phải tôi là người trong tổng bộ. Tôi xin hội-đồng lấy sự công bình mà xét.

Về phần tôi được tha bay không được tha sự kỳ quan hệ rất nhỏ, nhưng rất có quan hệ đến danh dự nước Đại-Pháp, vậy xin hội đồng lượng xét.

Đấy không phải chốn diễn đàn. Anh hãy về chỗ.

Đến lượt M. Lê-xuân-Hy tức Cử-Hy, ở Phong-mục, Thanh-hóa.

Ông ta chỉ nhận là thường bị viên trong V. N. Q. D. Đ. mà thôi, còn ngoài ra đều bị người khác vu cáo.

Đến lượt M. Nguyễn-v-Năng 21 tuổi, giáo học trường Thái-bình.

— Anh lập một trường tư thục ở Thái-bình, anh chọn toàn những giáo sư tình nghi và nhận toàn học trò bị các trường công thất ar. Anh truyền bá những tư tưởng phản đối và cử động cộng sản.

Một hôm trong ngục thất anh phân nân với một người bạn rằng anh không phải là người quốc dân đảng, chính anh là người đảng cộng sản kín, Chính-phủ bắt nhầm đó thôi. Hôm quan Toàn-quyển Pasquier đến Hanoi, anh cùng Ng-trưởng-Loan trú ở V. N. K. S. anh định đến đây để hành thích quan Toàn-quyển. Tôi anh thế, mà anh cứ một mực chối chối. Anh còn muốn nói gì nữa không?

Tôi có lập một trường tư-thục, nhưng lâu nay tôi dạy dỗ vẫn đúng chương trình nhà nước, các giáo viên đều là người đứng đắn cả, còn sự bị tình nghi hay không thì tôi không biết.

— Thế có phải anh là người trong đảng Việt-Nam thanh-niên đồng chí cách mệnh không?

— Bám quan chánh hội đồng, không có chứng cứ gì cả. Hôm quan Toàn-quyển Pasquier đến, tôi nhân có việc phải lên Hanoi. Nếu tôi định hành thích quan Toàn-quyển, tôi tôi phải có súng lục, có bom, chứ tôi đi người không thì còn làm gì được. Toàn là chuyện bịa đặt cả, không có thể tin được. Xin quan chánh-án lấy lương công bình mà soi xét để chúng tôi khỏi chịu nhiều nỗi oan uổng.

Đến lượt M. Ng-triêu-Luật 26 tuổi giáo học Đoàn-hùng, phủ-thọ.

Ông nói:

— Tôi đã khai đủ rồi, bây giờ tôi không phải nói gì nữa.

Đến lượt M. Trần-v-Môn, đội tàu bay Bạch-mai.

— Anh có chân trong V. N. Q. D. Đ. Anh thuộc về chỉ bộ Bạch-mai và chủ tịch ban Binh-vụ. Sở Mật thám khám được ở nhà anh một khẩu súng lục và 3 cái dao găm. Anh lại được đảng cử xem về việc chuyển tải binh lương. Anh đã thuê cho đảng một chiếc xe ô-tô đi xuống Ninh bình, anh có thể nhận như thế không?

Tôi có chân trong V. N. Q. D. Đ. thuộc chỉ bộ Bạch mai. Tôi có thuê cho đảng một chiếc xe ô-tô đi Ninh bình, nhưng tôi không coi về việc vận tải binh lương. Cái súng lục và mấy viên đạn đó là do một người đội tay tên là Cao úy gửi tôi, còn một cái dao găm là nhà binh phát cho tôi và hai cái dao kia là của vợ tôi dùng để thái đồ ăn. Tôi xin hội đồng như thế, xin Hội đồng lấy lương công bình mà xét cho tôi.

Đến lượt M. Phạm x Tiếp, đội binh lương ở Hải-phong.

Ông khai:

— Tôi có chân trong V. N. Q. D. Đ. vì tôi rất buồn nghề nghiệp bản địa của V. N. Q. D. Đ. ở nhà, chú trọng về việc khai hóa của quốc dân. Tôi thiết tưởng rằng V. N. Q. D. Đ. giúp được cho công cuộc khai hóa nước Pháp ở xứ này, nên tôi mới vào. Sự thực có thể, xin hội đồng lấy lương công minh xét xử cho tôi.

Đến lượt M. Phan-hữu Phụng, đội lính khổ xanh, Hải-phong.

— Anh là đảng viên trong V. N. Q. D. Đ. Anh là một tay cử động chủ nghĩa của đảng rất hăng hái trong các cơ sở. Anh được đảng cử coi về việc phiên dịch các giấy má của nhà binh.

Vì danh dự nước Pháp mà tôi vào V. N. Q. D. Đ. tôi đã vào đảng, tất tôi phải làm việc nhiệt thành và hăng hái, vì tôi muốn đem các tư tưởng chính trị nước Pháp ra truyền bá cho quốc dân. Về lại quân lính có tình ôn hòa, mục đích đảng tôi có tình ôn hòa, nên tôi muốn đem tư tưởng ấy mà truyền bá cho quân lính để làm bớt tình cách bạo động của họ. Sự thực như thế, xin quan Chánh hội đồng cứ làm tôi tôi và tha thứ cho anh em trong đảng.

Đến lượt M. Phạm hữu Chí, 32 tuổi ở Ninh bình.

— Anh là đảng viên của V. N.

Q. D. Đ. chỉ bộ Ninh bình. Khi tổng bộ tổ chức lại, anh được cử làm trưởng ban tuyên truyền.

— Phải, tôi có chân trong V. N. Q. D. Đ. nhưng đảng chúng tôi lấy nghĩa ái quốc ôn hòa và hòa bình làm mục đích.

Đến lượt M. Hà đức Vọng ở Thái bình.

— Anh là đảng viên của V. N. Q. D. Đ. thuộc chỉ bộ Thái bình, anh đã cùng với Hào Điền vào thăm cụ Phan bội Châu. Tổng bộ đã cử anh lại Việt Nam khách sạn nghiên cứu cách tổ chức một nhà khách sạn để anh về Thái bình mở một chi điểm để hợp lý và chiếu mộ các đảng viên. Anh còn muốn nói gì nữa không?

Tôi có chân trong V. N. Q. D. Đ. do Bùi tiến Mai rủ vào. Tôi chỉ là một đảng viên thường. Tôi đến Việt nam khách sạn là để ăn cơm chứ không phải là để bàn về việc mở chi điểm. Tôi có vào Huế, mục đích là để đi chơi phiếm chứ không phải là bàn bạc gì cả.

Đến lượt M. Hoàng v Đào tức Mỹ hữu Đào ở Thanh hóa.

— Anh là đảng viên V. N. Q. D. Đ. chỉ bộ Thanh hóa. Ng thái liệc đã cử anh làm quản lý V. N. K. S. Anh đã dự nhiều lần hội đồng của tổng bộ.

Tôi có làm cách mệnh là làm cách mệnh về kinh tế chứ không phải là cách mệnh về huyết. Tôi số dĩ dĩ dự vào nhiều lần hội đồng tổng-bộ là vì tình hình kinh tế của Việt nam khách sạn.

Đến lượt M. Ng v Hoan, 43 tuổi. Ông này khai rằng không hiểu mục đích V. N. Q. D. Đ. là thế nào, và vẫn tưởng là hội buôn. Ông đã vào hội là vì họ đánh lừa.

Đến lượt M. Ng kim Ngưu, 28 tuổi ở Lao kay.

Ông khai rằng không có chứng trong V. N. Q. D. Đ. và không từng quen biết với người nào trong đảng ấy.

Đến lượt M. Phạm tuấn Tài, 26 tuổi, làm giáo học ở Tuyên-quang.

— Ban đầu vào hồi tháng bảy năm 1927, anh cùng với Nhượng - tổng lập ra Nam-đồng-thư-xã để xuất bản các sách. Nhiều quyển sách của các anh ra là bị cấm. Rồi sau lại có Nguyễn-thế-Nghiệp, Nguyễn-ngọc-Son, Hồ văn Mịch là những người đồng chí với anh. Anh đã phát truyền đơn, ở Hải-phong, khi khám ở nhà anh không bắt được tang chứng gì. Chính-phủ nghi anh nên mới dời anh lên Tuyên-quang. Ở tỉnh này anh vận động lập đảng cách mệnh.

— Trước khi tôi thú nhận, xin quan lớn cho phép tôi nói rõ cái chương trình hành động của hội đảng chúng tôi.

Tôi đã biết cái chương trình hành động của hội đảng của các anh rồi, anh không cần phải nói nữa.

Mục đích của chúng tôi là để giúp việc khai hóa của nước Pháp ở xứ Đông dương này.

— Anh đã nói rõ trong hai mươi trang giấy mà anh đã để trình tôi rồi.

Mục đích chúng tôi là muốn khuếch trương về đường đức dục,

trí dục, anh em trong nước. Việc tôi làm không có gì ám muội cả. Tôi chỉ là một đảng viên thường thôi, không phải là một tay yếu nhân trong V. N. Q. D. Đ. Tôi có sáng lập một nhà xuất bản sách thì có, tôi không chối. Nhưng các sách mà chúng tôi soạn ra không ngoài vòng pháp luật. Nếu tôi là một tay yếu nhân trong V. N. Q. D. Đ. thì không đời nào tôi lại chịu đi làm với chính-phủ lương 5, 6 chục bạc mà ở nơi nước độc, cứ ốm đau luôn.

Nếu tôi là một tay yếu nhân trong V. N. Q. D. Đ. thì tất cả mọi người bị bắt ở đây đều khai cho tôi. Không ai khai cho tôi là có chân trong V. N. Q. D. Đ. chỉ trừ có Nguyễn triệu Luật mà thôi. Nếu nước Pháp có cấm người ta ở lòng yêu nước, cấm người ta mưu sự tự do, thì tôi là người có tội, nếu không thì nên tha tôi ra, vì tôi oan, trong 4 tháng nay, tôi vô tội mà đã bị giam cầm trong ngục tối.

— Anh yêu mến sự tự do mà anh không biết quý trọng sự tự do của người khác, vì anh đã bàn với đảng anh lập ra một ban âm-sát.

Ban âm sát chỉ là một ban bộ dân, tôi không biết tổng bộ có lập ra ban ấy không. Cứ như ý kiến tôi thì ban ấy chỉ là một phương sách để đem của của những kẻ bèn. Tôi xin nhắc lại rằng nếu ban ấy có thì ban ấy chỉ là một ban bộ dân mà thôi.

— Anh còn muốn nói gì nữa không? Anh đã diễn thuyết nhiều lần rồi. Tôi anh đã rành rành ra đó mà anh còn chối sao được.

Tôi là người không có tội, còn muốn nói nữa để tỏ bày ý kiến của tôi. Nếu quan lớn không cho phép thì tôi xin thôi về chỗ.

Gần bảy giờ rưỡi tòa giải-án, tám giờ sáng hôm sau tòa lại họp.

Buổi họp sáng thứ tư

Đúng 8 giờ, các quan Hội - đồng ra họp, theo phép, công chúng đều đứng giây chào.

Hội đồng bắt đầu làm việc.

Thoại tiên hỏi M. Trần - xuân - Nhượng, 25 tuổi, giáo học tại Thái-bình, ở ở Namđinh, ngụ tại Thái-bình.

— Anh có chân trong V. N. Q. D. Đ. hội viên ở chỉ bộ Thái bình và là người sáng lập, tuy đã bị được giấy má ở mình anh mà anh vẫn chối, anh rất có nhiệt - thành, anh đã rủ nhiều người vào đảng.

Tôi nhận các nhời đã khai trước.

Đến lượt V. Nguyễn-công-Niệm tức Ba Liêu, 46 tuổi, làm ruộng, ở ở làng Đông - trung phủ Kiến -

xương, tỉnh Thái bình.

— Anh là con một nhà có tiếng ghét người Pháp. Ông anh là Ng. mậu Kiên, nguyên An sát Lạng sơn, bố anh là Nguyễn hữu Cương bị đẩy ở Chantho rồi chết ở đây, đều đã làm những việc phản đối chính phủ. Các anh em họ anh là Nguyễn công Thu, Nguyễn công Viễn bị bắt ở Monca, Ng. c. Truyên du học ở bên Pháp cũng đều có ý ỷ cá. Anh à cậu Trần đình Sóc ở Paom Pênh, năm 1909 anh bị quân thức vì mộ quân cho người khác. Hồi xảy ra việc ném bom ở Hanoi Hôtel, anh cũng bị bắt, sau lại được tha. Năm 1925 anh, cùng với mấy người nữa đi cướp phá ở Thái bình. Anh có chân trong V. N. Q. D. Đ., anh cử động cho người gây loạn. Anh là đầu mối cho Đoàn triều Hạ sang Tàu, năm 1928 anh đem giải rúc truyền đơn của Doriot là Nghị viên cộng sản nước Pháp. Anh tìm cách xui học trò phản đối chánh phủ Pháp. Anh là một người đầu đảng cộng sản. Tất cả các việc ấy, anh đều chối cả.

Hội nhà tôi ghét hay yêu người Pháp tôi không biết.

Nhưng tôi không bao giờ phát truyền đơn. Các hội như « Việt Nam Thanh Niên Cách mệnh Đồng chí » và « Việt Nam Quốc dân đảng » tôi không vào, chắc có người nào khai cho tôi vậy. Tôi yêu cầu với nhà nước xin các quan hội đồng giữ kỷ công bằng mà xử cho tôi.

Đến lượt M. Vũ tá Chử, 26 tuổi, thư ký tòa sứ, quán ở Gia lâm (Bắc ninh) ngụ ở Kiến an.

— Anh vào V. N. Q. D. Đ., là hội viên chỉ bộ Kiến an và là đại biểu cho chỉ bộ. Anh lại sung vào ban Lập pháp ở tổng bộ. Anh dự kỳ

TẬP CHÍ MỚI

Ngày 1er Juillet ông Alfred Ernest Babut mới xuất bản tại Hanoi một tập chí mới Pháp, có phụ trương quốc-văn, gọi là LA REVUE FRANCO-ANNAITE, một tháng xuất bản hai kỳ, giá đồng niên là 6 đồng. Có lời chào bạn đồng nghiệp.

Chú ý! Chú ý!

AI là chủ tiệm bán thuốc bắc « CHÍN và SÔNG » nên tìm đến tiệm QUÂN-THẮNG ở đường CANTON-NAIS N° 78-89 FAIFO là một nhà buôn bán thuốc bắc, tạp hóa, cước câu, trừ danh từ xưa chỉ bày trải đã 30 năm dư trên đường kinh-tế, ai ai đều nghe tiếng; Bán cả bán lẻ giá cả phải chăng, ai ở xa muốn hỏi giá cả gì, sẵn lòng trả lời ngay:

Xin kính mời quý khách chiếu cố.

Chủ nhân kính cáo

QUÂN-THẮNG

Hai tình nữa !!

CHI - ĐIỂM

ĐÔNG-HOI VÀ FAIFOO

Sắp mở bán thuốc nam, thuốc bắc.

Xin Đồng-bào chiếu cố giúp cho.

Nay kính cáo.

VINH-HƯNG-TƯỜNG

N° 167 Rue Sarraul - Vinh

CAM TÍCH TÁN

(Thuốc bột sán lá hiệu con BƯƠM BƯƠM)

Xét trong lẽ thường trẻ em khi biết đi biết chạy thì hay ăn bậy, trộm, sao-khỏi bệnh này bệnh kia nhưng thường lại hay sinh sán lá, nước da vàng, ốm yếu, bụng nổi gân, hay đau bụng mà khóc tới ngày, làm biến ăn, hoặc ăn nhiều mà không biết no, hoặc tiêu ra bọt, kỳ rõ ràng là bệnh Cam-tích, nếu dùng thuốc không may đã tốn tiền mà lại hại cho trẻ em nữa.

Bẩm được phòng không nề chút công mọn, nên mới ra công tìm kiếm nơi ác miền Dành-sơn bên Trung-quốc, chế luyện ra và thí nghiệm đã làm phen mới thành được thứ cam-tích tán này rất nên kiến hiệu, quý ông quý bà có em cháu nên có các bệnh nói trên đây thì nên cho nó ăn, dầu mà không bệnh thì càng bổ ích. Mỗi gói giá là 0\$10

ĐẠI QUANG ĐƯỢC PHÒNG CHOLON HANOI

CAM TÍCH TÁN

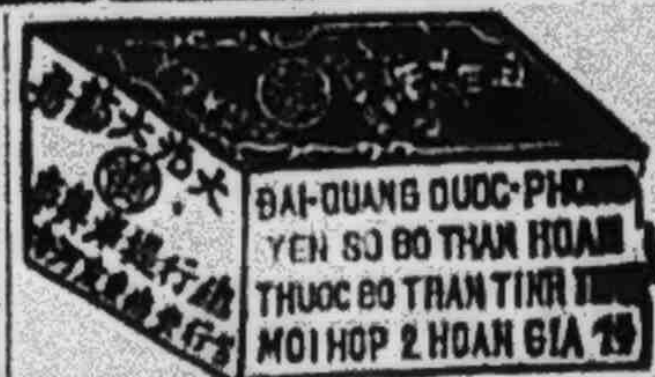
(Thuốc bột sán lá hiệu con BƯƠM BƯƠM)

Xét trong lẽ thường trẻ em khi biết đi biết chạy thì hay ăn bậy, trộm, sao-khỏi bệnh này bệnh kia nhưng thường lại hay sinh sán lá, nước da vàng, ốm yếu, bụng nổi gân, hay đau bụng mà khóc tới ngày, làm biến ăn, hoặc ăn nhiều mà không biết no, hoặc tiêu ra bọt, kỳ rõ ràng là bệnh Cam-tích, nếu dùng thuốc không may đã tốn tiền mà lại hại cho trẻ em nữa.

Bẩm được phòng không nề chút công mọn, nên mới ra công tìm kiếm nơi ác miền Dành-sơn bên Trung-quốc, chế luyện ra và thí nghiệm đã làm phen mới thành được thứ cam-tích tán này rất nên kiến hiệu, quý ông quý bà có em cháu nên có các bệnh nói trên đây thì nên cho nó ăn, dầu mà không bệnh thì càng bổ ích. Mỗi gói giá là 0\$10

NAM-TRUNG-BẮC CAO-MÊN và LÊO xứ nào cũng có bán và có quyền sách thuốc để cho không.

ĐẠI-QUANG-ĐƯỢC-PHONG 46 Đại-lộ-tổng Đốc-Pương CHOLON (Namkỳ) 47 Phố hàng Đường HANOI (Bắc kỳ)

YẾU-SƠ BỒ THẬN HOÀN

Mỗi hộp 1\$00, 12 hộp 10\$00

Nếu quý vị thấy đau lưng, mỗi gối, từ chi mỗi niết, không muốn ăn uống, lâu ngày không có con, không muốn gần đàn bà, hoặc là ăn nằm với đàn bà không được như sở nguyện, tình khi lỏng và mau ra, ban đêm thường hay đi đại tiện, kỳ là chứng bại thận rõ ràng. Hãy mau dùng thứ « YẾU SƠ BỒ THẬN HOÀN » thì thấy hiệu nghiệm liền.

